

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłał,
Strowja će
Swójbny statok,
A twój swjatonk
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spar měrný
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłaš
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoćń ty

Z njebjes mana
Njeh ćí khmana
Žiwnosć je,
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! F.

Gserbiske njedželske łopjeno

W Budyšchinje

6. oktobra 1935

Bauzen

16. njedžela po šwjatej Trojizy.

Psalm 37, 3.

Na wulki burški džeń.

Hdnž šmny šwój žnjowny džakny šwjedžeń po dotalnym porjedze hižo dnrbjeli w kóždej burškej wožadze wošwjeczić, šmny to činili po wašchnju šwojich pobožnych wótzow, kotrymž běšče Boži dom najrjeńšče měštno radošče a džakowanja. Ženo rybałojo a hórnižy maja tež tajke wošebite pschikhlenje ł šwjatnižy Knjesowej. W zyrkwjach rybaškich wšow krašnje wudžěłane łódže wišaja, pod kotrymiž šo pokorne próštwy wo Boži šchit na morju ł wšehomóžnemu Bohu posběhujaja. Tež hórnižy steja špochi w šmjertnym štrachu, maja Boha psched woczomaj a we wutrobje, a nad kóždej hemjeńskej jamu wo dnjo a w nožy hórski šwóńczk dže. Šo je škšchecž, šo je hišchče žiwjenje we hłubinje. Burški lud na wulkim wješkołym šwjedženju ratarškeho powołanja Bože domy se šnopami, wěnzami, pletwami, rózemi a płodami polow a šahrodow wupšichuje.

Tak je žyłe jašne, šo wěšte powołanja na zyrkwi wišaja, dokelž wošebje hłuboka džakownosć a wošebje šylne dowěrenje do Božej pomocy ł powołanju woprawdže šlušcha. Šórnik je pschezo wot štracha wobdawany, wulěse ł hłuboke je čžemneje džěrn, šastupi šašo do krašneho šłóncžneho dnja, a tež pod mrołotami widži lubošne šwětko porńjo wěcznej nožy w podkoptach. Tak šebi ništrnje Boži šchit wuprošy a šo pobožnje džakuje ša wulchowanje žiwjenja, je štajnje hotowy, psched Boži šud štipicž.

Tež rybał ma šo se štrachami bėdžicž, ale na krašnym morju widži wubjerne rjanosće w nožy pod mėšacžkom, wo dnjo pod poknym šłóncžnym šwětkom nad módrnym morjom, a wječor móže krašnišchi być hacž wšchitko. Tak ma rybał šrijedž Božich džiwow šmjercž psched woczomaj, wě šo w Bo-

žej ružy, hdnž najradšcho rjanu šmjercž we wodže namafa, ale jeno, hdnž Wótz hłowa, kotremuž šo žyłe dowěri.

Bur widži Bože džiwny na kraju, na horach, w holi, tež pšchi morju, hdnž je rybał šdobom bur — tež hórnik ma šwjetscha šwoje male lube ratarštwó, tak šo móžemy wjele rybałow a hórnikow do burow licžicž.

Še to nětko trjeba, hišchče wošebity burški džeń posta-
jicž? A tak čžemy jón šwjeczić, tak wo nim a wo bur-
štwje myšlicž?

Prědar Knjesowy se šwjateho pišma čžepa. Na žnjowym džaknym šwjedženju steješče džakownosć w přědku. Hdnž džěňša w žyłym němskim kraju, tež we wšchitkich zyrkwjach měštow, powšchitkowny burški džeń mamy, dnrbí bóle wážnosć burštwó ša žyly kraj a lud do přědka štipicž. Čžy pšchi tym na něšchto pokajacž, šchtož hižo šwonkownje burški džeń wošnamjenja: wón šo wšchudže w měštach a na wšach we hłownych Božich šlužbach šwjeczi, njedželski džeń. Wob džeń džěła, přěnjeje meje, njebě šhwile ša Bože šlužby, a hdnž žane bėchu, šu tak šhudobny wopyt mėle, šo ł lětu pał žane njebudža pał šo došahazny čžaf a dobry čžaf dnrbí ša nje wostajicž.

Wážnosć burškeho dnja w zyrkwi nam leži we wěryje, we duchu šchěšcijanškeje zyrkwje.

To bliže wuknjemy se šwojeho pišmškeho šłowa: Měj nadžiju ke Knjesej! Čžin dobre! Wostan w kraju! Žiw šo po prawdže! To šu šchynri napominanja, kotrež nišchto we ludu njemóže tak dopjelnicž kaž bur:

Bur ma nadžiju, dokelž je pobožny.

Bur čžini dobre, dokelž w Božej štwórbje džěła.

Bur je na kraju, lubuje domišnu wošebje.

Bur šo žimi po prawdže, dokelž žněje, šchtož Bóh dawa.

Hdnj pak to rozpominamy, dyrbimy na wošebite položenje našeho čaža džiwacž. Po wójnje možna horda bjesbóžnošč hrožesche, to reka, i njewerjazeho luda w městach bjesbóžnošč na kraj won postupowašche. Hida pšhecziwo burstemu ludej běšche tež hida pšhecziwo zyrkwi. Džiwje čzjódny stejachu w burstich d'worach a žadachu b'erny, žito, p'fodny. We wójnje pšchewinjeni, b'echmy dželeny lud. Lubi burja, tehdy scze nadžiju k Bohu měli. Bóh je pomoznika p'ok'lať, sa kotrehož žmy wšchitzy h'lošowali, a našy žyly lud běšche nowy, tež nowe hibanje sa Knjesowu zyrkej nasta. Našcha njepowalna nadžija je, so tež zyrkej i nusy wutroczi a žyly lud šo w nowej w'erje a lubošczi k zyrkwi wobnowja. W'erjaze burstwo, nětko čzješcžene a wot žyneho luda lubowane, móže se šwojeje šw'ernošču a pobožnošču najwjazny ke tajkemu ludowemu šbožu pšchinoschowacž. Wšchitzy maja někažku nusu, žalosčž a šchodu, kotruž je wójna ludej pšchinješla. Wšchitzy žmy na nadžiju k Bohu pokasani. Burški džen budž džen nadžije na l'epšche čzažy i Božej džiwnej pšchepomozu!

Dobre čzinič k l'epšchemu žyneho luda dyrbja tehorunja wšchitzy; dželo burow na roli je najwažnišche k sežiwjenju luda, k wobstacžu luda. Rjane, štrowe je burške dželo, tajke wšchelakore, pšchezo šo wotm'enjaze w šwobodnošči wončach, a šwójbne žiwjenje na žiwnošči abo dworje je lubošne, šbožowne. Dobre čzinič w našchim čzažu reka, wšchu prózu naložowacž, so k'oždy nješe wobcžežnoščze čzješkeho čzaža, špominajo na bratrow w lubym ludu našchim, kotšiz bjes našcheje lubošcže a šw'ernoščze njem'oža šo ženicž, njem'oža šo sežiwicž, njem'oža wobstacž, dyrbja šawutlicž. Šchto budže i burami, hdnj milijony šo njem'oža najješčž?

Bur je na kraju, lubuje šwój štatok. K'oždžicžki ma burow mjes šwojimi prawótžami. Kelko buršich šynow je we wójnje sa našy wótžny kraj wojowalo, kelko je padnylo! Našy kraj wobšchowacž, našche prawa šdžeržecž, tež našy zyrkej šakitowacž, to wšcho je lud je šjednocženej mozu a šrawnej woporniwošcžu čžnył, a pšchi wšchem šlym šonzu wójny mamy nětk šwój kraj pod Božim šchitom šažo šwobodny njedželeny, možny. Wójazy i městow šu tež šobu sa našy šwójatu buršku rolu wojowali a wumr'eli. Riž ničzo njem'ejachu hacž šwoje žiwjenje, šu tež sa našy kraj šwoje woporny šlužby a šmjercže pšchinješli. Bur na kraju woštanje tež džakowano tutnym woporam. Woštan w kraju! Bóh je i tobu a i twojim štatokom.

Bur šo žiwi po prawdže, žneje wšcho šam, šchtož na blidže trjeba. Njedyrbi wón i lubošcžu tež na tamnych wšch'ech džiwacž, kiž dyrbja wšcho i pjenjelami šaplacžicž, kotrež hušto doščž nimaja? Dyrbja tradacž a k'oždy džen pjenježki pšchelicžicž, hacž móža šebi šhl'eb šupicž. Šhudži šubodža burow drje wjele dobrotow našhonia. Někotry bur čžini po M'ojšajowej kašni: ty šo dyrbiš Knjesa šwojeho Boha bojecž, so by twój bratr pšchi tebi žiwy byl. Me we městach je wulki lud, kiž žaneho bura sa šužoda nima, a to je tež našy lud, našcheje lubošcže potrebny. Praschejmy šo, šak móža šo k w'erje. šchescžijanskeho burštwu a k zyrkwi namacž a nawabicž, hdnj njewidža, so šo burstwo „po prawdže“ žiwi. Šchto to je, po prawdže? To njeje jeno, so šo w čzješczi a šprawnošči žiwíš, šchtož šo wot wšchitkich žada, ale tež, so na prawdu a prawo wšchitkich džiwáš, so šy hotowny, sa žiwjenške prawo druhich šwój čzješki wopor pšchinješčž. Šakonje dyrbja wobstacž žyneho luda šw'escžicž, dyrbja wot šynišchich woporny sa šlabšchich žadacž, a našcha šchescžijanska ščepšiwošcž ma tu wulke nadawki.

Wulki burški džen, džen jednoščze žyneho luda, wažny šebi jón, lubujmy jón. Budžmy wulkeje myšle šako šynne burstwo w šchescžijanskim duchu, kiž wšchitko pšchewinje. W Bóh je i nami, našy twjerdy hród! Šamjen.

Žnjowy džafny šwojedžen we šuchim l'ecže 1935.

Šl'obž: Njech Bohu džakuje.

Cže Božo šhwalimy
Sa žne tež w tutnym l'ecže
Tak wulkej' šuchoty,
Riž m'ejachmy šaž w šw'ecže.
Šsy žne dať wšchelake,
Ty Božo, čžlowjestwu;
Cže dženz tu šhwalimy
Sa Twoju dobrotu!

Cže Božo šhwalimy
Sa Tvoje dary radne;
Šdžež šy jich mjenje dať,
Dha wšchaf šu dary hnadne.
Wšch' i ruki Tvojeje
Šsmny my je doštali;
Cži nětk tež wutrobnje
B'ycz čžemy džakowni!

Cže Božo šhwalimy
Sa tule wulku hnadu.
Šsy našy šynw žohnowaf;
Se wšchekomudrej radu
Štrach, nusu wšchelaku
Šsy wot našy šdalowaf;
Šdnj druhdže běšche šl' —
Šsy Ty našy wukhowaf!

Cže Božo šhwalimy!
Tež Ty šy domoj šhowaf:
Tu i pola čžlowjestwa
Šsy wšch'elich domoj wošaf,
Wšches šmjercž, kiž wša jich přecž
Wot tu tak wšchelako —
Šacž čžyčhu — nochžyčhu. —
Kaž Ty čžješč, štanje šo!

Cže Božo šhwalimy,
Šso Tebi džakujemy!
Knjes elementow šy!
Cži džaf, čžješč wšchu dacž čžemy!
O Božo W'otcže Ty,
Budž štajnje pola našy,
We Šwojeje šmilnošči
Naš šchituj k'oždy čzaž.

Cže Božo šhwalimy
Cže, W'otza njebjeskeho!
We Šwojeje lubošczi
Šsy wumohł našy wot šleho.
Nam móž a štrowoščž dať
Šsy k šw'ernom' dž'elanju.
Wšches Tvoje pomhanje
Žne nětko w br'ožnjach šu!

wšeho nabožneho sa žiwjenje cžlowjetow a luda wušběhowali. Tuž pať dyrbinj tež my nětk nabožnemu w swojim žiwjenju cžaja a ruma pšchiswolicz, a to pšchiklada dla a to pšchedewiščem žameho žo dla, so bychmy byli džen a kruczišchi, jažnišchi, wěsczišchi a džen a bóle dobyczeršy we wustupowanju a wojowanju sa pobožnosť. Žene i tnyh žlowow, pšchi kotrychž mi to byla horzo a pšchi kotrychž mje wutroba boli, je Žesuzowa stóžba w Gethsemane: „N j e m ó ž e c ž e w y j e n i c ž k u h o d ž i n u j o m n u w a c h o w a c ž ?“

Schto měl ty pšhecziwo tomu prajicz a stajicz? Tuž potajkim žo po tym mašch! Ubo niz?

Zyrfej a stat.

Nürnbergski wulki šjěb je pšchinješt žnjelej Němskej pšchede wiščem tež nowe šakonje. S tutymi je sřadował tež roshudne praschenja, kotrež běchu nastale i jednanjow wo ražy, wožebje židowske praschenje. Mjes druhim je tam prajene w šakonju wo němškim bėrgaštwje: „Němski bėrgaš — Reichsbürger — je jenož šacžan němškeje abo pšchiwusneje křwě, kotryž se žwojim šadzerženjom dopokaže, so je swólniwy a křmany, žwėru němškemu ludej a štatej žkuzicz.“ W šakonju sa šchitanje němškeje křwě a cžescze rěka: „Mandželstwa mjes židami a šacžanami němškeje a pšchiwusneje — artverwandt — křwě žu šakasane. Mandželstwa, kotrež žo tola šwjasachu, žu njeplacžaze, tež hdyž buchu, šakon wobeńdžo, we wukraju šwjasane.“ — „Njemandželški wobkřad židow a šacžanow němškeje a pšchiwusneje křwě je šakasany.“ — „Židža nješmėdža šacžankam němškeje a pšchiwusneje křwě, kotrež žu młodsche hacž 45 lėt, we žwojim domje džělo dawacz.“ — Pšhestupjenje tutnyh šakonškich postajenjow žo i křloštarńju a i jaštwom křlošta. — Tute šakonje žu wulžy wažne, dokelž žu rosrižanje žnjeho židowskeho praschenja. Tu nětko jažny a dokladny šakon postaja a křlošta kóždeho, kiž pšhecziwo jeho postajenjam cžini, njech žid njech šacžan němškeje abo pšchiwusneje křwě. S tym žu židža na žwoje polašani, šdobom je tež wščem njeľubym podawšam wobarane. Njemylimj drje žo, so budže wukraj tež w tutym tute Hitlerowe šakonje jašo pšchiklad wužiwacz, kaž žu to tež druge šakladne postajenja a sřadowanja Hitleroweje Němskeje tak wužiwate.

Se Šerbow a i dalša.

Do wožadow. W pošlednich cžizłach našeho šopjeńka šcže drje wšchitžy i džaknej radošču cžitali, so maja šašo tši šakške wožady, kotrež žaneho duchowneho žame sa žo njemėjachu, žwojeho dušchepaštrija. Šjo młodzi wškarajo žu žwoje džělo nastupili w Minakale, Lupoji a Budyšchinku. We žerbškim šeminarje w Křwaczizach pšchihotuja žo žedmjo abo wožmjo młodzi bohokřlowžy na žkuzbu w žerbško-němskich wožadach. A někotři žu pšched přenim abo hižo w přenim pruhowanju. To šwješela sa pšchichod našchich wožadow. Tež we Pruskej štupi šnajmjeńšcha jedyn žerbški bohokřlowž nětko do žwojeho přenjeho pruhowanja, a tež tam žu młodzi wškarajo pšchewšali džělo we wožadach. A hdyž mjes tutymi žu tajžy, — kaž tež mjes šakšimi —, kotřiz žerbšku rěcz hakle wuknu, so bychy našchim dwojorěcznym wožadam móhli žkuzicz, mamny wšchitžy w Pruskej a Šakškej dwójžy pšchicžinu, žo džakni radowacz. Tuž pať čžemy tež i „rukú“ žo podžakowacz. Ruku jim wščem škóczicz a niz jeno jim, ale tež ičh šaršchim a pšchiwušnym, kotřiz hušto došč i wulkimi woporami dokři študium šmóžnjeja, njeje kóždemu móžno; a tola je

móžno kóždemu, žo „i ruku“ podžakowacz: budž žobupomoznik „Towašstwa pomozy sa žerbških študowaznyh“, a pomhaj žo i tutym žobu štaracz sa žerbšku študowazu młodžinu.

Nowe žerbške wobrašy wohladasch nětkle w Budyšchinje, a pšchedewiščem dwě pěknej žerbškej holicžy w narodnej drascze, katolštu a ewangellštu. W „Šerbškej kofejowni“ w Šerbškim Domje, hdyž žo Šerbja šetkuja, škasuja, ičhadžuja, jej šetkašch. Tam je mjenujžy wšcho nowe, niz jenož rumnoščze wobnowjene, niz jenož nowe wobrašy, ně tež kofejownik je nowy. Našch nam wščem tak derje šnaty kofejownik, š. Heinz, je kofejownju a Budyšchin se žwojej žwójbu wopušchiczil, a š. Janak i mandželškej je Šerbšku kofejownju pšchewšal a wita tam rad a ľubje hoščzi i dala a se bliška. Pšchewšemy jemu, so by ičh prawje wjele witacz móhł. Heinzž žwójbje pať nočžemy šabycz, žo wutrobnje podžakowacz sa wšcho dokholėtne poškuzowanje, kotrež žmy tam namakali. Potajkim tam w kofejowni wohladasch šastupiwšchi na ľewo na šcženje rjanej wobrašaj Šerbowškow. Molowak je wobrašaj našch žerbški moler Mėrcžin Nowak, a šchto čžyň prajicz, so nještej wobrašaj debjeńka sa rjenje wobnowjene a tež pšchetwarjene rumnoščze, kotrež žu tak prawje měštno sa žerbške bješadowanje. Čžemy našchey Macžizy Šerbškej džakowni bycz, so je nam tajke šhotowa a je hušto a rad wužiwacz, je džě tež poboczna mjeńšcha rumnoščž na prawo wo něšchto powjetšchena a tak kaž pšchihotowana sa pošedženja a mjeńšche šhromadžiny.

Kula žyrkwineje wěže ma žyle wěscze žwoju wažnoščž a wobkřwėdcža, kaž žmy to hakle njedawno i Bukež žkřicheli, tutu žwoju wažnoščž i tym, so je wožadže šdobom tež derje šwěščženy křamor, kotrehož žo nutšlamak ani njedótknje. Druheho mēnjenja wo kuli na wěži žu byke pčžoły w Brunjowje pola Lubnjowa w Šchlesyškej. Tam porjedžachu, kaž našche „Šerbške Nowiny“, kotrež wožebje nětkle pšchi špoczatku imny wščem žerbškim domam sa škasanje poruczamy, pišchu, žyrkwinu wěžu a dyrbjachu pšchi tym tež kulu a křchiz i njeje dele wšacz. Jako kulu wocziniču, namakachu w nej někotre derje šdžeržane plašty mjeda. Špodžiwanje bė wulke, a bu cžim wjetšche, hdyž žo pocža powjedacz, so bė žo pšched něhdže 30 lětami w kuli rój pčžoľow šaměštnik. Tuton je plašty natwaril a mēd nanožyl, a kula je wobkřwėdcžila, so móže tež křhowańka sa mēd bycz, a to jena, w kotrejž žo mēd wubjernje džerži. Pšchetož 30 lėt — to je dokři cžaj. Po wščem šdacžu pčžoľy, wožy atd. powšchitkownje tak wyšoko njeľetaja, hewak tam njeby mjeda wjažy bylo.

Na pučž.

Šnyw mašch ty w rukomaj; žuė dawa Boža ruka. — Šnyw žohnuje žnyer se žwajatym wótcženaschom. — Ššlowronczł wyšoko špěwa a školobil niško, a kóždy se wutroby won. — Šchto žebi čžech, je-li so Bóh ľubny Křjes nočže? — Šsuche ľeta žu ške, a mokre žu hóršche. — Šdyž jeno Božu hnadu mam, žo ja dale nještaram. — Š Božeje wobradny wobradžej radny. — Šerbške pšchizł.

Šištowanje:

K. M. Š.: Šwješeleni žo džakujemy sa poškřańku a žobudžělo a pšchewšemy wšcho dobry na wotpoczink. Kni. L. a š. J. W.: Šswėrnymaj žwėrnny džak. Redaktor. Ša 17. po Trojizy: K. w Š. — Ša 18. po Trojizy: K. . čž w B. — Ša 19. po Trojizy: W. we W.